

Waarheen, waarvoor?

En waar Ik heen ga, weet u, en de weg weet u.

Johannes 14:4

Tekst: ds. P. Baas

Waar gaat het heen? Die vraag dringt zich op nu de coronacrisis ons en onze wereld in zijn greep houdt. Jezus weet waar Hij heengaat en dat geeft ook ons oriëntatie.

De klassieker 'Waarheen, waarvoor?' van Mieke Telkamp is na jaren verdwenen uit de Uitvaartmuziek Top 10, meldde begin dit jaar de media. 'Waarheen leidt de weg die wij moeten gaan? Waarvoor zijn wij op aard?' Decennialang vonden rouwenden troost in dit lied met grote vragen zonder antwoord.

Bestemming

Jezus' leerlingen kunnen ook wel wat troost gebruiken. Ze zijn tot in hun hart beroerd, zeg maar gerust totaal in de war. Want Jezus gaat sterven. De dood is al in de buurt en dat voel je. De angst dringt door tot in je botten en kruipt in je ziel, slaat de grond onder je vandaan.

In die situatie troost Jezus Zijn discipelen. Jullie hoeven niet langer in verwarring te zijn. Waarom kan Hij dat zeggen? Omdat Hij niet zomaar heengaat, maar érgens heengaat. Naar het huis van Zijn Vader. Hier niet het onbestemde van 'Waarheen, waarvoor?', maar een bestemming en een weg. 'Waar Ik heen ga, weet u, en de weg weet u.' Thomas denkt daar duidelijk anders over; hij stelt een vraag die onzekerheid en onwetendheid onthult: 'Wij weten niet waar U heen gaat, en hoe kunnen wij de weg weten?' Een herkenbare reactie in een tijd van rap verdampende zekerheden. Is er wel een weg en een bestemming? Moet je sowieso niet (s)preken van meerdere wegen? De uitspraak 'Het gaat niet om de bestemming, maar om de reis ernaartoe' (Boeddha), doet het goed bij zinzoekers. Evenals: 'Het gaat niet om het antwoord, maar om de vraag'. Het leven is immers veel te complex voor eendimensionale, simpele antwoorden.

Exclusief, inclusief

Jezus is een andere mening toegedaan: 'Ik ben de Weg, de Waarheid, en het Leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij.' Exclusiever kun je het niet krijgen, inclusiever ook niet. Hier krijgen we grond onder de voeten, en dat in een wereld waarin, terwijl ik dit schrijf, alles schuift en wankelt door een ongrijpbaar virus. Vele harten zijn in grote beroering. Waar gaat dit heen? 'Voor het eerst zou ik wil-

len geloven... het vertrouwen voelen dat je in bodemloze tijden als deze gedragen wordt' (NRC, 20-02-2020). Hier ervaart iemand dat het speelkwartier voorbij is en vrijblijvend zoeken en tasten enkel met lege handen doet staan als er verdriet in je leven komt. Hoop op God en het eeuwige leven is het enige wat overblijft in tijden als deze.

Hart onder de riem

'Ik ben de Weg,' zegt Jezus. Meer dan Boeddha is hier. Niet iemand die een weg wijst, maar Eén Die Zelf de Weg is. Die ons niet maar een waarheid leert, maar in eigen persoon de Waarheid is, de enige Mens die écht deugt. Hij is het Leven, te midden van dood en verschrikking. Dit woord van Christus wordt nogal eens gehanteerd als wapen om te overtuigen en andersdenkenden te verslaan, maar Hij bedoelt ermee alle verwarden en radelozen een hart onder de riem te steken.

Laten we liever met onze daden dan met woorden laten zien dat we werkelijk 'mensen van de Weg' zijn. Wee ons als we wel de Weg weten, maar Hem niet bewandelen. Jezus is glashelder: je komt er niet zonder Mij. Wil je de hemel, dan moet je Mij willen. Willen we dat wel? Bedenk dat wie Jezus wil, Zijn weg erbij krijgt. Nou, dan weet je het wel: 'De weg weet u.' Het is de weg van offer en kruis, waarop al het oude en vertrouwde ons wordt afgenomen en we niet eens onszelf mogen behouden. Dan wordt het een vraag: 'Kom ik zo echt bij U terecht?' (*Weerklank* 470).

Hem achterna

Ja, écht. De weg van de Zoon komt uit bij de Vader. In die weg hebben we vaste grond om op te staan. Niet ondanks, maar dankzij Jezus' heengaan waardoor Hij de weg tot God gebaad heeft. Dus kan ik de lofzang zingen, ook, nee juist (!) in crisistijd: 'Ja, U, Heere, hebt mijn ziel immers gered van de dood, ik zal wandelen voor het aangezicht van de Heere in de landen der levenden.' Waarlangs? Via Jezus, de ware Weg ten leven. Waarheen? Hem achterna. Waarvoor? Om ook te zijn waar Hij is, want dat is verreweg het beste! ■

Ds. P. Baas
is predikant van de
hervormde gemeente
te Houten.

Handelende God

Nooit zullen we de voorbije Pasen vergeten, nooit verdwijnt het jaar 2020 uit onze herinnering. Voor de Nederlandse, Europese en wereldwijde samenleving zijn de huidige maanden inderdaad bijzonder, zelfs uniek. En tegelijk schrijft Gods hand verder, gaat de heilsgeschiedenis verder.

Tekst: P.J. Vergunst

In ons omgaan met de coronacrisis, die ons sociale en economische leven ontwrict op een wijze die voor onze generatie ongekend is, komt onze visie op het leven openbaar. Kijk naar de woorden van onze minister-president, de ervaren regeringsleider die in zijn tv-toespraken mensen stimuleert tot solidariteit, verantwoordelijkheid, voorzichtigheid, geduld. Rutte sloeg een accolade om zeventien miljoen landgenoten: 'Samen komen we deze moeilijke tijd door.'

'Keurig hervormd,' dat waren de ouders van onze premier en in zijn jeugd was het geloof 'licht zonder dat het lichtvoetig werd'. 'Geloofstradities zijn persoonlijk en maatschappelijk kapitaal. Als we daarmee woekeren in de goede zin van het woord, voegt dat waarde toe aan ons eigen leven en de samenleving als geheel,' aldus Rutte in 2016, toen hij in de Haagse Duinzichtkerk een preek mocht houden. Al stond de premier toen op de kansel, voor het overige toont hij zich een liberaal die de geloofsovertuiging niet inbrengt in het publieke debat.

Niet het laatste woord

'Samen komen we deze tijd door,' dat is het appèl van Rutte. Gelukkig maakt ook het CDA deel uit van ons kabinet en twitterde minister Hugo de Jonge van volksgezondheid op Pasen over de Levende: 'De paasboodschap klinkt vanmorgen onveranderd. Over het menselijk tekort, waarbij we ons niet hoeven neer te leggen. Over de dood, die niet het laatste woord heeft. Over God die in genade naar ons omziet.' Een wereld van verschil, de woorden van twee ministers die schouder aan schouder staan om ons land te dienen. Ze illustreren dat onze levensvisie bepaalt hoe we naar de crisistijd kijken.

...

Beperkingen zijn er vandaag zowel voor degenen die het goede doen als voor degenen die het kwade doen. Het maakt dat de geestelijke strijd in ons land doorgaat. Uit onderzoek van Alpha Nederland, de

organisatie die zich inzet voor evangelisatie in ons land, blijkt dat niet alleen gezondheid (79 procent) en het belang van vriendschappen (43 procent) vandaag meer leven, maar dat er bij 33 procent van de mensen meer aandacht is voor zingeving. Nu is 'zingeving' een wat vaag woord, al verandert dat direct als we formuleren dat Jezus Christus 'de zin van de geschiedenis is,' naar de titel van een bekend boek.

Stem van de Herder

Duidelijk is in elk geval dat deze onzekere tijd ruimte biedt om met mensen over het Evangelie te spreken. Al is dat de roeping van 'de kerk,' kunnen we die roeping vertalen naar ons persoonlijke leven, naar de contacten die ik heb, naar mensen die God mijn weg doet kruisen. Concreet mag je er vandaag om bidden: 'Geef dat ik op deze dag woorden van U met anderen kan delen, dat ik kan laten zien in Wie mijn houvast ligt.'

Juist dezer dagen lag bij ons thuis een dagboek van McCheyne open en hoorden we: 'Wanneer de wereld in verlegenheid is en niet meer weet wat zij moet doen, dan horen de schapen van Christus Zijn stem. Zij horen Zijn stem tijdens het verborgen gebed. Wanneer Gods kinderen hun Bijbel opendoen, horen zij hun Liefste spreken. Ook in tijden van verdrukking horen zij Zijn stem, de stem van de Herder in de roede en zeggen ze: "Het is de HEERE; Hij doe wat goed is in Zijn ogen".'

Abortuspil per post

Op deze wijze gaat vandaag het Evangelie door, als we met anderen delen wat we zelf ontvingen. Dat is de ene lijn. En ondertussen vermenigvuldigt als andere lijn het kwaad in de wereld zich ook. Zo zorgt de coronacrisis voor een piek in het aantal echtscheidingen, dit jaar wellicht tienduizend meer dan gewoonlijk. Samen thuiswerken is beslist een straf als je elkaar meer irriteert dan liefhebt. Egoïsme kan hierachter schuilgaan, maar ook onmacht, een diep verdriet.

De rechtbank moest half april uitspraak doen over »

'het per post ontvangen van de abortuspil'. Als vrouwen hun huis niet uit mogen en de abortuskliniek niet kunnen bezoeken, is er discussie of je na een telefonisch consult per post de abortuspil ontvangen kan – alsof het gaat om tabletjes tegen de hoest die je even bestelt...

Gods voetstappen

Zo schrijft onze tijd haar geschiedenis – en voor een christen is dit geen zinloze voortgang van de tredmolen van het leven. Op een doel is de geschiedenis gericht, van begin naar einde, van schepping naar voltooiing. Zullen we als gelovigen hiervan ook vandaag niet leven? We ontrafelen niet waaróm er wereldwijd zoveel kwetsbare mensen sterven aan een virus dat vanaf een dierenmarkt in Wuhan een hoge vlucht nam. En we belijden met Psalm 77 dat we Gods voetstappen veelal niet zien en dat Zijn weg door de zee kan gaan.

.....

*Ook als we Hem niet
opmerken, niet begrijpen
wat er gebeurt, is er rust in
de belofte dat Hij erbij is.*

.....

Tegelijk zegt Psalm 77 ook dat de Heere Zijn volk als een kudde leidde. Dat leren we van de vrome Israëlieten in het Oude Testament, het gelovig opzien naar God, van harte een betrokkenheid op Zijn handelen. Ook als we Hem niet opmerken, niet begrijpen wat er gebeurt, is er rust in de belofte dat Hij erbij is. Dat geldt de intensive care, dat geldt de afgesloten kamer in het verpleeghuis.

In Gods voorzienigheid beleeft de kerk de periode van coronacrisis gelijk met de herdenking van de heilsfeiten: lijdensweken en Pasen, Hemelvaart en Pinksteren. Het richt in het geloof ons oog op Zijn daden: overwinning op de dood, de voorbede in de hemel, de komst van de Trooster. Wát een genade.

Koninkrijk van God

In onze geschiedenis is Christus gekomen, als gave van God. Van boven is de keten van schuld en dood doorbroken, opgeheven in de opstanding van de Zoon van God. In Hem is het Koninkrijk van God gekomen en doorgebroken. Als we hierover spreken, gaat het over heilsgeschiedenis, het kader waarbinnen de kerk belijdt dat Jezus Koning is. In Hem ligt de eenheid van de geschiedenis. Vanuit Zijn werk krijgt alles wat er op aarde gebeurt, betekenis óf wordt alles wat er gebeurt, gerelativeerd. In haar eigen wijsheid heeft de wereld daarop geen zicht.

Christus echter is de wijsheid van God. Maar, dat is wel de wijsheid van het kruis. In die spanning bevindt zich de kerk vandaag: Hij is gekomen én zal nog komen. De schepping deelt in Zijn verlossing én zucht nog. 'De nacht is ver gevorderd en de dag is nabijgekomen.' (Rom.13:12) Gods heil is tegenwoordig én zal nog komen. Prof. W. van 't Spijker schrijft ergens: 'De heilsgeschiedenis is een normatief centrum voor de wereldgeschiedenis.' Een inhoudsvolle, maar wellicht ook wat moeilijke zin... Hij bedoelt ermee dat voor de gelovige datgene wat er in deze wereld gebeurt, in de handen ligt van Christus, Die verhoogd is.

Gods heerlijkheid

Zo is de tijd waarin we leven, onze menselijke historie, de ruimte waarin God Zich bekendmaakt, de plaats waar Hij Zijn heerlijkheid toont. In wonderen van genezing doet Hij dat, in tekenen van naastenliefde, in de bekering van zondaars, van hen die de toevlucht nemen tot Hem. Laten we de uitdrukking 'heden van de genade' daarom niet kwijtraken. Anton van der Haar verwoordde het in een gedichtje zo:

*In het heden der genade
reikt Hij ons nog steeds de hand.
Vanaf zijn troon slaat Hij ons gade
en wijst ons het beloofde land.*

Krachteloos én machtig

Van Maarten Luther hebben we geleerd wat de grote kracht is in onze menselijke geschiedenis: het Woord van God. God Zelf spreekt Zijn Woord. Dat de werking ervan op een verborgen wijze geschiedt, heeft de reformator duidelijk gemaakt. Troostvol is dit in de dagen die we beleven, als Luther schrijft: 'Waar menselijke kracht verdwijnt, neemt goddelijke kracht haar intrek; wanneer de druk voorbij is, dán blijkt zonneklaar welke kracht aanwezig was tijdens de ziekte. Zie, zo werd Christus krachteloos aan het kruis en juist daar oefende Hij de grootste macht...'

Belofte van de toekomst

Werkt de Heere ook vandaag, nu velen in nood zijn? Ja, want Hij is de God van de geschiedenis, Die in de Heilige Geest Zijn laatste gave geschonken heeft. Rusteloos gaat de Geest de aarde rond, overtuigend van zonde, wijzend op Christus. Hij legt vrede in je hart, troost in je angstige of aangevochten bestaan. De geschiedenis is zo de tijd waarin de kerk leeft uit de belofte, de belofte van Zijn toekomst. Dan pas is de vreemdelingschap op aarde voorbij, het vaderland bereikt door hen van wie de wandel nu al in de hemel is. Zo lang dat duurt, spreekt de Heere tijdens de gebrokenheid van de schepping op velerlei wijzen. Geduld met ons heeft Hij. Zijn wil is immers (2 Pet.3) dat allen tot bekering komen. ■

P.J. Vergunst
is hoofdredacteur
van De Waarheids-
vriend.

Een tot de helft ingekorte versie van deze bijdrage verscheen vorige week in het Reformatisch Dagblad.

Niet te bevatten

Deze week is het 75 jaar geleden dat de Duitse capitulatie werd getekend en ons land definitief werd bevrijd. We gedenken ook de vele doden. Op Twitter volg ik al geruime tijd het museum in Auschwitz. Dagelijks wordt er een foto geplaatst van een of meer mensen die in de kampen gevangen zaten. De overgrote meerderheid van hen overleefde het niet.

Laatst was er een foto van een keurige jongen te zien met zijn oudere zus. Hij keek helder en vrolijk de lens in. Ik klikte door en las dat deze Walter Jungleib met enkele andere kinderen gebruikt werd voor een 'medisch experiment'. Vanaf november 1944 werden de kinderen geïnjecteerd met tuberculosebacteriën om te kijken hoe hun ziekte zou verlopen. Toen het einde van de oorlog zich aankondigde, werden de kinderen op 20 april 1945, dus vlak voor de bevrijding, naar Bullenhuser Damm getransporteerd. Daar moesten ze zich uitkleden en kregen ze een injectie met morfine. Degenen die daarna nog tekenen van leven vertoonden, werden opgehangen. Zo kwam Walter om het leven. Dat is maar één verhaal achter een enkele foto. Elke dag zijn er weer nieuwe foto's en nieuwe verhalen.

De laatste tijd is ons vaak uitgelegd hoe de exponentiële groei van een virus werkt. Veel mensen begrijpen dat verstandelijk wel, maar ze hebben er geen gevoel bij. Grote getallen op zich zijn al lastig te bevatten. Vandaar dat journalisten altijd over voetbalvelden beginnen als oppervlaktes onvoorstelbaar groot worden.

Ik wist van zes miljoen Joden die in de oorlog vermoord zijn, van wie naar schatting ruim één miljoen in Auschwitz. Maar het kwam nieuw binnen toen ik me realiseerde dat als het Auschwitzmuseum elke dag één foto plaatst, ik dan over twintig jaar niet meer dan één promille heb gezien van de vermoorde Joden. Abel Herzberg had gelijk: 'Er zijn in de Tweede Wereldoorlog geen zes miljoen Joden uitgeroeid, maar er is één Jood vermoord en dat zes miljoen keer.' Hoe beroerd wij er vanwege het coronavirus ook aan toe zijn, toch zeg ik: Godzijdank zijn we van die barbarij bevrijd.

Elke dag plaatst het Auschwitz-museum foto's van mensen die in de kampen gevangen zaten

Dr. A. Huijgen
uit Kampen is
hoogleraar
systematische
theologie aan de
Theologische
Universiteit te
Apeldoorn.

Jaar
thema

Bevrijd Christen
in Nederland

Vertrouwen in technologie

De coronacrisis is een tijd waarin de samenleving op de proef gesteld wordt. Hoe gaan wij om met de vele onzekerheden die het coronavirus met zich meebrengt? Hoe duiden we deze tijd van ingrijpende veranderingen in ons bestaan?

Tekst: dr. M.J. de Vries

Een van de vragen is: wat doet deze periode met de plaats van wetenschap en techniek in ons leven? Leidt de coronacrisis tot een vergaande overgave aan wetenschap en techniek of leren we juist nu om de beperkingen ervan scherper te zien? Hoe komen wij als samenleving straks uit deze crisis tevoorschijn? Is het mogelijk om daar vanuit een bijbels perspectief iets over te zeggen?

Deskundigen

Van het begin van de crisis aan heeft premier Rutte benadrukt dat we goed moeten luisteren naar de deskundigen. Die nadruk op expertise en wetenschap is niet nieuw. In de afgelopen decennia is de waardering voor de wetenschap sterk gegroeid, mede op grond van de succesvolle toepassingen ervan. Het zou zeker dwaas zijn om te negeren wat door zorgvuldig onderzoek aan inzichten verworven wordt. Tegelijk heeft de crisis tot nu toe vele voorbeelden opgeleverd van beweringen die herzien moesten worden. Niet lang voor de lockdown was op de site van het RIVM nog te lezen dat handen schudden niet vermeden hoefde te worden, omdat overdracht van het virus langs die weg onwaarschijnlijk was. Er zijn kerkenraden die op grond van die informatie besloten hebben de predikant bij de kansel nog gewoon de hand te drukken. Kort daarna herriep de RIVM dit advies. Kamerlid Van der Staaij van de SGP heeft in een van de coronadebatten de terechte opmerking gemaakt dat wij, met alle aandacht voor de wetenschap, het gezonde verstand moeten blijven gebruiken. Natuurlijk kan het virus via de handen worden overgedragen! De predikant hoest buiten nog even in zijn hand, komt de consistoriekamer binnen, geeft iedereen diezelfde hand en het is gebeurd. Wetenschappelijke kennis is afhankelijk van allerlei aannamen en berust op een beperkte hoeveelheid waarnemingen. Ze moet dus altijd op de juiste waarde geschat worden, zonder dat dit leidt tot scepsis of onderwaardering.

Smartphones

Met de technologie is het niet anders. De medische

technieken die worden ingezet op de IC-afdelingen zijn het resultaat van noest ontwerpwerk door ingenieurs. De technologie werkt echter niet zonder mensen. Het is niet voldoende om meer apparatuur aan te schaffen als er geen extra verpleegkundigen zijn om patiënten te behandelen. Het vertrouwen in technologie is de afgelopen jaren enorm toegenomen. Smartphones en internet hebben het dagelijks leven indringend beïnvloed en de coronacrisis heeft ons meer dan tevoren bewust gemaakt van de mogelijkheden die ze bieden. We zouden de kerkdiensten in de lockdownsituatie niet kunnen meemaken als er geen technologie geweest was om geluid en beeld bij ons thuis te brengen.

Die waardering kan doorslaan. Een sprekend voorbeeld daarvan is het idee om met een app, een programmaatje dat op een smartphone gebruikt kan worden, inzichtelijk te maken welke mensen in de nabijheid geweest zijn van iemand die op dat moment besmet was. Ontwikkelaars werden door het kabinet uitgenodigd om zo'n app uit te proberen en deskundigen beoordeelden de uitkomsten op grond van privacy-bestendigheid. Tijdens de hoorzitting van de vaste Tweede-Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op 22 april werd door juristen, artsen en ethici nadrukkelijk gewaarschuwd voor een onderschatting van de gevolgen van het breed en eventueel zelfs verplicht gebruik van zo'n app. Veel meer dan privacy is hier aan de orde. Hoe vrij is de keuze om de app te gebruiken als je als niet-gebruiker in de winkels geweerde wordt? Wie krijgt toegang tot de gegevens die de app registreert? Hoe betrouwbaar zijn die gegevens?

Verantwoordelijkheid

Het is een zegen dat de proef met de apps een mislukking was. Bij een succesvolle uitkomst was de kans groot geweest dat het kabinet groen licht gegeven had voor een brede verspreiding en toepassing, en dat terwijl de langetermijneffecten totaal onbekend zijn. De verleiding is groot om het doel van de volksgezondheid tot een rechtvaardiging voor alle middelen te verklaren. Die middelen worden dan overschat. Een van de informatici sprak bij de hoorzitting uit dat een smartphone niet geschikt is voor het meten van afstanden van minder dan drie meter. Hoe kan dan tegen beter weten in die technologie worden ingezet? Dat verraadt hoezeer wetenschap en technologie bijna blindelings ingezet worden, zonder een zorgvuldige afweging van mogelijkheden

en beperkingen. Er wordt tevens voorbijgegaan aan het feit dat alleen mensen verantwoordelijkheid kunnen dragen en smartphones of apps niet. De mens is het enige schepsel dat aan de Heere en aan mensen verantwoording kan afleggen. Het kabinet heeft tot nu toe in zijn beleid een grote ruimte gegeven aan de verantwoordelijkheid van de burgers, en tot nu toe heeft de samenleving laten zien dat zij die verantwoordelijkheid aankan. Het zou daarom een verkeerd signaal zijn om haar nu die verantwoordelijkheid af te nemen en te verplaatsen naar een opgelegde technologie. Het effect zal zijn dat mensen hun gedrag gaan verbergen, waardoor de betrouwbaarheid van de gegevens nog slechter wordt.

Bijzondere zorg

Het is opmerkelijk hoezeer het kabinet, tot aan de app-discussie, een lijn volgt die door christenen van harte onderschreven kan worden. Het stellen van de bescherming van de kwetsbaren boven economische belangen is te meer opmerkelijk, omdat dit uitgedragen wordt door een premier van VVD-huize. Deugen dan toch de meeste mensen, zoals de titel van het bekende boek van Rutger Bregman suggereert? Christenen zullen in de bijzondere houding van het kabinet iets herkennen van Gods genade dat Hij het kwaad in ons weerhoudt. Gods bijzondere zorg zien we overigens ook in het feit dat het vanaf de eerste dag van de lockdown prachtig weer geweest is. Hoe zou het geweest zijn als we dagen of weken achtereen door regen verhinderd zouden zijn om een gezonde wandeling of fietstocht te maken? Geen wetenschap of technologie hebben daar ook maar iets aan bijgedragen. Grote dankbaarheid past ons, omdat de Heere in deze tijd ons geloof in de maakbaarheid van het leven van zijn

grond berooft. 'Hij straft ons, maar naar onze zonden niet,' zingen we daarom met Psalm 103.

Afhankelijk

Daarmee komen we bij de uiteindelijke duiding van deze tijdsperiode. Uit het boek Openbaring leren we dat in de eindtijd Gods oordelen over de wereld gaan. We weten dat Hij door donkere tijden heen nog velen wil toebrengen tot het geloof in Hem. Tevens zien we dat velen toch zullen weigeren zich aan Hem over te geven en in plaats daarvan op eigen mogelijkheden vertrouwen. In dat licht is het teleurstellend dat steeds zo benadrukt wordt dat wij het 'met z'n zeventien miljoenen' gaan klaren, met de hulp van de deskundigen. Daarom was het gepast dat Van der Staaij, naar aanleiding van het overlijden van zijn partijgenoot J.T. van den Berg, aanhaalde hoezeer deze steeds benadrukt had dat wij het met elkaar niet redden, maar afhankelijk zijn van de zegen van de Heere. In dat vertrouwen mogen wij ook als christenen deze tijd beleven. Wij weten niet wat deze tijd zal uitwerken. Nu wordt de app als verplicht middel nog breed afgewezen, maar hoe lang zal het duren voordat er een ander middel komt dat scheiding gaat maken tussen mensen op grond van geloof? Van defaitisme en doemdenken mag onder ons echter geen sprake zijn, wanneer we in geloof opzien tot God, zoals Van den Berg geciteerd werd. We weten dat de geschiedenis ligt in de doorboorde handen van het Lam (Openb.5; zie pag. 5 en 6). Hij draagt de Zijnen door elke crisis heen, zelfs die van de dood. Wij hebben Pasen gevierd in de lockdownperiode. Niet wetenschap en technologie garanderen het leven, maar de Knecht des Heeren, Die onze ziekten, ook corona, op Zich genomen heeft (Jes.53). ■

Dr. M.J. de Vries uit Papendrecht is bijzonder hoogleraar christelijke filosofie aan de Technische Universiteit in Delft en lid van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond.

Gebed ten tijde van de coronacrisis

Almachtige God en eeuwige Koning,

In deze tijd wijst U ons nadrukkelijk op de komst van Uw Koninkrijk.

U hebt immers gezegd dat we in de eindtijd Uw tekenen zullen zien.

We belijden U dat wij al te vaak aan deze tekenen voorbij leefden.

We zagen ze in andere delen van de wereld, maar dat was ver van ons weg.

Nu komen ze ook ons land en leven binnen.

Wilt U onze vergeetachtigheid en nalatigheid genadig vergeven?

Dat we zo druk waren met onze dagelijkse dingen.

Met het hier en nu.

Wilt u ons aanzien in Uw Zoon, Jezus Christus?

Bij het zien van Uw tekenen huiveren we voor Uw macht en majesteit.

Hoe klein en afhankelijk zijn we. Hoe kwetsbaar!

Wij buigen diep voor U, almachtige God en eeuwige Koning.

In het licht van Uw komende Koninkrijk bidden wij: om waakzaamheid, zoals bij de vijf wijze meisjes,

opdat we niet buiten zullen staan, maar achter U binnen mogen gaan.

Om ijver, zoals bij de trouwe slaven,

opdat we niet in de duisternis zullen komen, maar Uw vreugde tegemoet gaan.

Om een zuiver leven, dat U, Bruidegom, bij Uw bruid wilt zien.

Om barmhartigheid voor allen die barmhartigheid nodig hebben.

Wij bidden om bekering voor allen die U niet kennen.

Wij bidden om een bewogen hart, opdat we in deze tijd van Uw heil getuigen.

Wij bidden om een verlangend hart en een opgeheven hoofd.

U hebt immers gezegd dat de tekenen van de eindtijd de verlossing van Uw dienaren aankondigen.

Wij bidden om Uw komst: Ja, kom, Heere Jezus!

Wij prijzen Uw Naam, want U hebt beloofd als Overwinnaar terug te komen.

Van U is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in der eeuwigheid.

Amen.

Ds. R.W. de Koeijer